

Захорольська В. М.

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ХАРАКТЕРИСТИКИ

У статті проведено аналіз системи управління освітою в Україні. Описане нормативно-правове поле, що регулює освітню діяльність в Україні. Визначені державні органи управління освітою. Описано Національну доктрину розвитку освіти України. Таким чином, Конституція України, зазначені в статті закони та інші нормативно-правові акти, що регулюють освітню діяльність в Україні, особливо Національна доктрина розвитку освіти України визначають основи державної політики у сфері освіти. Визначені пріоритетні напрямки державної політики розвитку системи освіти. Принципи управління освітою сформульовані Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту» та Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття). Вони визначають стратегію розвитку вітчизняної вищої школи, виходять із перспективних завдань та визначальних тенденцій розвитку світової системи вищої освіти. У зв'язку з цим докладно розглянуто сутність управління освітою та принципи, відповідно до яких вона здійснюється. Крім сукупності принципів управлінської діяльності взагалі, педагогічна теорія та практика виробили певний набір власне принципів управління освітою як особливим видом соціальної діяльності. Зміст цих принципів визначається стратегічними цілями суспільства та держави, його спільною соціально-економічною політикою та політикою в галузі культури та освіти, зокрема. З іншого боку, ці принципи формуються з урахуванням визначальних світових тенденцій розвитку системи освіти. Проаналізовано та надано характеристику загальним принципам управління освітою, до яких належать принципи державності, демократичності, гласності, відкритості та регіональності управління. Також описані спеціальні принципи управління освітою, до яких належать суспільно-державний характер, децентралізація, демократизація, гуманізація, інтеграція, інноваційна спрямованість, компетентність та професіоналізм управління.

Ключові слова: управління освітою, освітня діяльність, принципи управління, система освіти, децентралізація.

Постановка проблеми. Організація управління освітою в Україні формується на основі державної політики щодо розвитку освіти. Метою цієї політики є «створення умов для розвитку особистості та творчої самореалізації кожного громадянина України, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати та навчатися протягом усього життя, зберігати та примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати та зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти» [1, с. 363].

Національна система освіти України функціонує та розвивається у складних умовах суттєвих суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень. Ці перетворення зумовлені, по-перше, здобуттям Україною незалежності, формуванням та становленням державності. По-друге, вони пов'язані з відмовою від тоталітарної системи та комуністичної ідеології та переходом до демократичного правового ладу. По-третє, значною частиною зазначених перетворень стало формування ринкової економіки. Ці обставини призвели до серйозних зрушень у духовно-ціннісному просторі українського суспільства, до певного переосмислення світоглядних позицій, моральних принципів та переконань.

Все це не могло не позначитися на стані освіти, на нових цілях та завданнях, які ставить перед нею суспільство. Зокрема, перехід до ринкової економіки зумовив необхідність підготовки фахівців у галузі менеджменту, маркетингу, банківської справи, обліку та аудиту, яка до цього часу в нашій країні не здійснювалася. Інтеграція України у світову спільноту зумовила формування у майбутніх спеціалістів нових знань та навичок у галузі зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного права, оволодіння ними іноземними мовами. Водночас українські освітньо-педагогічні

літарної системи та комуністичної ідеології та переходом до демократичного правового ладу. По-третє, значною частиною зазначених перетворень стало формування ринкової економіки. Ці обставини призвели до серйозних зрушень у духовно-ціннісному просторі українського суспільства, до певного переосмислення світоглядних позицій, моральних принципів та переконань.

Все це не могло не позначитися на стані освіти, на нових цілях та завданнях, які ставить перед нею суспільство. Зокрема, перехід до ринкової економіки зумовив необхідність підготовки фахівців у галузі менеджменту, маркетингу, банківської справи, обліку та аудиту, яка до цього часу в нашій країні не здійснювалася. Інтеграція України у світову спільноту зумовила формування у майбутніх спеціалістів нових знань та навичок у галузі зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного права, оволодіння ними іноземними мовами. Водночас українські освітньо-педагогічні

новації відбуваються в контексті тих загальноцивілізаційних трансформацій, які здійснюються завдяки поширенню нових педагогічних технологій, комп'ютерної техніки та усвідомленню необхідності індивідуального особистісного розвитку людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Надаючи важливого значення ролі освіти, держава розробляє та прагне послідовно реалізовувати свою політику у цій сфері. За роки незалежності було сформовано необхідне нормативно-правове поле, що регулює освітню діяльність в Україні та відносини, що складаються у системі освіти. Воно утворене Конституцією України [2] та Законами України «Про освіту» [3], «Про професійно-технічну освіту» [4], «Про загальну середню освіту» [5], «Про вищу освіту» [6], рядом указів Президента України, постанов Верховної Ради та Кабінету Міністрів.

Формування нормативно-правового поля освіти продовжується, у ньому активну участь беруть народні депутати, працівники Міністерства освіти і науки України, різних наукових, навчальних та державних установ та організацій. В даний час цей процес вступив у нову фазу, пов'язану з прискоренням та узгодженням цього поля з документами та матеріалами Болонського процесу. Це має забезпечити трансформацію української освіти відповідно до європейських та світових стандартів.

Стаття 11 Закону України «Про освіту» визначає, що державними органами управління є [3]:

- Міністерство освіти та науки України;
- Міністерства та відомства України, які мають у своєму підпорядкуванні навчальні заклади;
- Вища атестаційна комісія України;
- Міністерство освіти та науки Автономної Республіки Крим;
- місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування та підпорядковані ним органи управління освітою.

В останні роки багато зроблено в галузі демократизації системи освіти та управління нею, у розробці вітчизняних підручників та створенні педагогічної преси, осучаснення змісту освіти, насамперед у соціально-гуманітарній сфері. Здобула державну підтримку практика варіативності мережі навчальних закладів та освітньо-професійних програм. Отримали свій розвиток і практичне втілення утвердження гуманістичних цінностей освіти, її спрямованості на особистісний розвиток учнів і студентів.

Разом з тим, слід пам'ятати, що освіта – це консервативна система, нововведення у якій «прижи-

ваються» досить повільно. Тому все інноваційне, необхідне, сучасне, перевірене світовим досвідом, впроваджується послідовно, через кожні два, три, п'ять років. Як приклад можна навести тести, терміни навчання, методики оцінки знань, нові навчальні дисципліни та нові спеціальності. Приклад розвинених країн світу переконливо свідчить про те, що будь-які нововведення у сфері освіти потребують фундаментального обґрунтування, практичної апробації та всебічної експериментальної перевірки.

Таким чином, зберігаючи найкращі здобутки традиційної вітчизняної педагогіки, українська освіта продовжує розвиватися, набувати нових рис, що відповідають вимогам часу. Цей розвиток, як і розвиток нашого суспільства взагалі, не позбавлений труднощів та протиріч, проте його основні тенденції визначаються вимогами динамізму та модернізації.

Усі розглянуті позитивні зрушення стали можливими завдяки реалізації цілої низки законів України та інших законодавчих актів Верховної Ради, виконання указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, які регулюють розвиток освітньої діяльності в нашій країні. Важливу роль у становленні національної системи освіти після здобуття незалежності України відіграли рішення Першого з'їзду освітян (1993) та Державна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [7].

З метою реалізації висунутих завдань та визначення стратегічних шляхів подальшого розвитку сфери освіти Міністерством освіти і науки України спільно з Академією педагогічних наук України за активної участі провідних науковців та педагогів було розроблено Національну доктрину розвитку освіти України, розглянуту та схвалено в цілому Другим з'їздом працівників освіти (2003 р.). Проект Доктрини був опублікований і став предметом широкого обговорення і неодноразово доопрацьовувався. У його обговоренні взяли участь широкі кола громадськості, зокрема народні депутати України, насамперед члени Комітету Верховної Ради України з питань науки та освіти, представники цілої низки фракцій, численний педагогічний корпус. Доктрина визначає напрями подальшого розвитку на наступні 25 років, тобто на час природної зміни поколінь, і має узагальнюючий характер.

Пріоритетними напрямками державної політики розвитку системи освіти визначено [1, с. 363–364]:

- особистісна орієнтація освіти;
- формування національних та загальнолюдських цінностей;

- створення для громадян рівних можливостей здобуття освіти;
- постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу;
- розвиток системи безперервної освіти та освіти протягом усього життя;
- пропаганда здорового способу життя;
- розширення україномовного освітнього простору;
- забезпечення освітніх потреб національних меншин;
- забезпечення економічних та соціальних гарантій для професійної самореалізації педагогічних, науково-педагогічних працівників, підвищення їхнього соціального статусу;
- розвиток дошкільної, позашкільної, загальної середньої освіти у сільській місцевості та професійно-технічної освіти;
- органічне поєднання освіти та науки, розвиток педагогічної та психологічної науки, дистанційної освіти;
- впровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій;
- створення промисловості сучасних засобів навчання та виховання, повне забезпечення ними навчальних закладів;
- створення ринку освітніх послуг та його науково-методичного забезпечення;
- інтеграція вітчизняної освіти у європейський та світовий освітні простори.

Постановка завдання. Практична реалізація державної політики у галузі освіти, науково-методичне та оперативне управління діяльністю галузі та її розвитком здійснюються Міністерством освіти і науки України, а у регіонах – управліннями освіти та науки обласних державних адміністрацій та відповідними управліннями або відділами виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування.

Щоправда, управління вищою школою в Україні традиційно зосереджено у кількох галузевих міністерствах (вищі навчальні заклади галузі охорони здоров'я, аграрної політики, внутрішніх справ тощо). Проте останнім часом зв'язки цих вузів з Міністерством освіти і науки зміцніли, і ця співпраця має розвиватися для забезпечення цілісності національного освітнього простору, єдності критеріїв оцінки навчально-виховного процесу, підвищення загальної якості підготовки фахівців на рівні високих вимог ХХІ століття та їхньої конкурентоспроможності на європейському та світовому ринку праці.

Зміцненню цих плідних зв'язків та підвищенню їхньої ролі у розвитку системи вищої

школи служить цілий ряд об'єктивних факторів. Серед них відзначимо такі:

- розробка під егідою Міністерства освіти та науки державних стандартів вищої освіти;
- робота атестаційної колегії, що розглядає питання присвоєння вчених звань професорів та доцентів;
- інтеграція низки військових вузів з цивільними та запровадження комбінованих форм підготовки «студент-курсант».

Дещо слабкіше державне управління здійснюється у сфері діяльності навчальних закладів недержавної форми власності. Внаслідок цього часто у них якість навчання та виховання, надання інших освітніх послуг не відповідає державним стандартам, у тому числі внаслідок незадовільного кадрового та матеріально-технічного забезпечення. На жаль, іноді це стосується і численних філій державних вузів, відкритих сьогодні майже в кожному районному центрі.

Наразі Міністерство освіти і науки України переглядає раніше видані навчальним закладам усіх форм власності ліцензії на провадження освітньої діяльності, здійснюючи перевірку виконання ліцензійних вимог. При цьому ретельно аналізується доцільність існування того чи іншого вишу чи філії з урахуванням дійсних потреб регіону у кадрах відповідних спеціалістів. Проте єдиним критерієм має бути якість освіти, а не форма власності навчального закладу.

Метою статті є аналіз сутності, основних понять та характеристик системи управління освітою в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Представляючи собою складний та надзвичайно важливий соціальний інститут, система освіти значною мірою виконує структуротворчу функцію у процесі функціонування та розвитку суспільства. Адже саме вона забезпечує необхідну підготовку підростаючих поколінь до успішного життя та діяльності в умовах цього суспільства відповідно до звичаїв, правових та моральних норм, культурно-історичних традицій, ціннісних ідеалів та орієнтацій.

Тому управління системою освіти є одним із найважливіших завдань суспільства та функцій держави. Від змісту та характеру виконання управлінських функцій у сфері освіти істотно залежать як рівень освіти та виховання молоді, її професійної компетенції та загальної культури, духовності, моральних принципів та переконань, так і самі процеси формування та реалізація стратегічних напрямів політичного та соціально-економічного розвитку суспільства. Отже, зрештою, управління освітою впливає і на добробут населення.

Це становище набуває особливої значущості, коли йдеться про систему вищої освіти. Саме вищі навчальні заклади формують кадрове забезпечення стратегії розвитку держави. Саме їхні випускники становлять національну політичну, науково-технічну та творчу еліту суспільства. Саме представники цієї еліти значною мірою визначають стратегічні цілі та напрямки суспільного розвитку. Вони своїм впливом на людей, своєю організаторською та практичною діяльністю забезпечують можливість успішного досягнення цих цілей. Від їх діяльності залежить і подальший розвиток самої системи освіти.

Оскільки управління освітою є одним із видів соціального управління взагалі, його організація та практичне здійснення повинні виходити з основних принципів управлінської діяльності. Результати її аналізу дозволяють виділити у загальній сукупності цих принципів два їх характерні види: загальнометодологічні принципи управлінської діяльності та специфічні принципи управлінської діяльності.

До загальнометодологічних відносять принципи системності управління, його цілісності, інтегрованості, головної ланки, діалектичної суперечності та каузальності.

До специфічних відносять принципи моральної домінанти та відповідності управління правовим нормам, принципи послідовності, обов'язковості, справедливості та гуманності управління.

Принципи управління освітою зазвичай законодавчо закріплюються у конституції країни, її законах та інших нормативно-правових документах та конкретизуються при визначенні цілей, способів та засобів управління та практичного його реалізації в процесі організації управління окремими галузями та напрямками системи освіти, навчальними закладами, їх підрозділами чи різними компонентами навчально-виховного процесу

Так, на думку Р. Акоффа, найбільшого сучасного фахівця в галузі управління, «освіта системної ери має бути заснована не на розподілі навчального матеріалу всередині жорстко регламентованих уроків, а на розвитку в учнях бажання вчитися та здатності його задовольняти». Він переконаний, що «освіта системної епохи має індивідуально підходити до кожного учня, всіляко зберігаючи його особистісні засади і пристосовуючись до нього» [8, с. 193].

Нині у системі вищої освіти України, залежно від форми власності, склалися два основні типи вищих учбових закладів – державні та недержавні.

Звичайно, принципи управління освітою у вузах кожного з цих типів різняться. Однак усі вони діють відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», а також нормативних актів Міністерства освіти і науки України. Зокрема, кожен виш повинен мати державну ліцензію на підготовку фахівців того чи іншого профілю. У ліцензії вказується структура спеціальностей та максимально допустима чисельність студентів за кожною з них.

Крім того, кожен ВНЗ самостійно розробляє та приймає Статут та Концепцію освітньої діяльності, в яких визначаються цілі, завдання та основні напрямки його діяльності та принципи управління цією діяльністю. Щодо освітньої діяльності ці принципи можна поділити на загальні та спеціальні.

До загальних принципів управління освітою належать принципи державності, демократичності, гласності, відкритості та регіональності управління. Розглянемо їх докладніше.

1. Принцип державності означає, що розвиток освіти взагалі та кожного вишу, зокрема, здійснюється на планових засадах, а фінансування їх діяльності – за рахунок державного бюджету. При цьому допускається використання інших джерел, у тому числі платного надання освітніх послуг, спонсорських внесків тощо. Принцип державності передбачає також забезпечення якості підготовки фахівців відповідно до державних стандартів освіти з кожної спеціальності. Вони включають освітньо-професійну програму (ОПП) та освітньо-кваліфікаційну характеристику (ОКХ). ОПП встановлює найдоцільніші сфери професійної діяльності майбутнього спеціаліста, а ОКХ визначає перелік тих вимог до професійної компетенції фахівця, які забезпечують можливість успішного провадження ним відповідних видів діяльності. На основі ОПП та ОКХ розробляється навчальний план спеціальності.

2. Принцип демократичності означає, що управління освітою та кожним вищим навчальним закладом здійснюється на засадах поєднання громадського самоврядування з владною вертикаллю та єдиноначальністю ректора, який має всю повноту влади, передбачену законами України та Статутом вузу. На основі цього принципу призначення ректора провадиться Міністерством освіти і науки України шляхом укладання з ним контракту з урахуванням рекомендації Ради ВНЗ. При організації управління освітньою та іншою діяльністю вузу ректор зобов'язаний узгоджувати основні питання з Вченою радою та Радою трудового колективу, перед якими він щорічно звітує.

3. Принцип гласності управління означає, що питання, що виносяться на засідання Вченої ради, попередньо подаються для загального ознайомлення, і будь-який викладач чи інший працівник ВНЗ може взяти участь у їх обговоренні.

Крім того, рішення, які приймає Вчена рада вузу за основними напрямками його діяльності, повідомляються викладачам та співробітникам на засіданнях кафедр та рад факультетів. Вони також доводяться до відома колективу вузу через багатотиражний друк, оголошення та іншими способами.

4. Принцип відкритості управління означає, що обговорення всіх питань, пов'язаних із розподілом навчального навантаження та інших видів навчальних доручень, з прийомом на роботу, проходженням за конкурсом та звільненням, з поданням до наукових звань, обговоренням дисертаційних робіт тощо, здійснюється відкрито на засіданнях кафедр та радах факультетів. Це сприяє запобіганню формуванню несприятливої психологічної атмосфери, можливості появи інтриг та конфліктних ситуацій.

5. Принцип регіональності означає, по-перше, що управління всією освітньою діяльністю вишу виходить з пріоритетності кадрового забезпечення потреб регіону. По-друге, при організації навчально-виховного процесу, інших видів діяльності та управління ними враховуються рішення та рекомендації місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування, зокрема головного управління освіти та науки обласної державної адміністрації.

До спеціальних принципів управління освітою належать його суспільно-державний характер, децентралізація, демократизація, гуманізація, інтеграція, інноваційна спрямованість, компетентність та професіоналізм управління. Розглянемо докладніше суть цих принципів.

1. Суспільно-державний характер управління полягає в тому, що відповідно до свого конституційного права участь у ньому можуть брати люди, зацікавлені у забезпеченні належного навчання та виховання підростаючих поколінь, у високоякісній підготовці конкурентоспроможних фахівців для національної економіки, науки та культури. Іншими словами, це люди, які щиро зацікавлені у розвитку вітчизняної системи освіти. Їх інтерес реалізується за допомогою участі у роботі рад шкіл, органів управління освітою при місцевих радах, опікунських радах, фондах та товариствах, у благодійних та інших громадських організаціях. Державний характер управління здійснює Міністерство освіти і науки України, що реалізує дер-

жавну політику в галузі освіти, загальну стратегію її розвитку та науково-методичне забезпечення.

Вищим громадським органом управління освітою є Всеукраїнський з'їзд працівників освіти, який скликається Радою освіти, що обирається з'їздом.

2. Децентралізація управління освітою передбачає подолання командно-адміністративного стилю керівництва, широке делегування повноважень по вертикалі донизу, розширення академічної автономії вищих навчальних закладів та прав їх підрозділів. Одночасно принцип децентралізації полягає у підвищенні ролі та розширенні прав громадських рад шкіл та інших громадських організацій, вчених рад вузів та факультетів та їх участі в управлінні діяльністю навчальних закладів.

3. Демократизація управління освітою полягає в тому, що кожен орган системи управління освітою, керівники кожного вишу або його підрозділи повинні у своїй діяльності виходити з нового, демократичного стилю керівництва. В основі цього стилю лежать глибока повага до особистості педагога та до особистості учня, довіра та орієнтація на самоорганізацію та самоврядування особистості та колективу.

Цей принцип виступає безпосереднім відображенням загальних процесів демократизації суспільного життя в Україні та спрямований на підвищення ролі педагогічних колективів та широкого загалу в управлінні системою освіти, у виборі стратегічних напрямів її розвитку. Він передбачає розширення колегіальності підготовки та прийняття рішень, гласність управління, вивчення та облік громадської думки, об'єктивність та справедливість оцінки кожного працівника та його діяльності з погляду реального внеску у спільну справу, що забезпечує дійсну участь в управлінні навчальним закладом.

4. Гуманізація управління освітою полягає у забезпеченні особистісної орієнтації навчально-виховного процесу, у формуванні розуміння особистості людини як найвищої цінності та неповторної індивідуальності. Цей принцип виходить із поважного ставлення керівників до підлеглих, неухильного дотримання норм педагогічної етики та етики ділового спілкування. Він передбачає також розподіл обов'язків з урахуванням здібностей та можливостей кожної людини та створення максимально сприятливих умов для можливості розкриття її творчого потенціалу на благо самої людини, навчального закладу та студентів, усієї вітчизняної системи освіти.

5. Інтеграція управління освітою спрямована на подолання кризи вітчизняної системи освіти, на її входження до європейського та світового освітнього простору. Метою інтеграції є, по-перше, забезпечення мобільності студентів та викладачів та високої конкурентоспроможності випускників на міжнародному ринку праці. Тому Міністерство освіти і науки України та самі ВНЗ активно розвивають міжнародне співробітництво з провідними університетами світу на основі спільних наукових досліджень, науково-методичної роботи, розробки та впровадження прогресивних педагогічних технологій. Ця діяльність дозволяє, по-перше, покращити матеріальну базу навчальних закладів та зміст освіти за рахунок використання передового досвіду.

По-друге, мета інтеграції управління освітою, як і всього навчально-виховного процесу, полягає у подоланні певної його фрагментарності та у формуванні у студентів цілісного уявлення про світ та своє місце в ньому, у прищепленні їм почуття особистої відповідальності за можливі наслідки своєї професійної діяльності.

6. Інноваційна спрямованість управління освітою виходить зі стрімкого наростання обсягів інформації та прискорення науково-технічного прогресу. Вона передбачає наявність у керівників галузі, навчальних закладів та їх підрозділів розвинених прогностичних здібностей, що дозволяють їм своєчасно виявляти перспективні тенденції та напрями розвитку науки та техніки, появу нових галузей суспільного виробництва. Це сприяє їхній готовності організовувати випереджальну підготовку кадрів за новими спеціальностями, які могли б розробляти та успішно застосовувати перспективні високі технології, сприяти

подальшому розвитку науково-технічного прогресу. Водночас, цей принцип покликаний забезпечити формування інноваційної спрямованості мислення студентів.

7. Компетентність та професіоналізм управління освітою означають високу професійну, педагогічну та управлінську компетентність керівників та апарату управління галуззю, вузами та іншими організаціями та установами системи освіти. Водночас, цей принцип передбачає їхню високу загальну, професійну та управлінську культуру наявність чітких світоглядних позицій, моральних принципів та переконань, високий рівень розвитку особистісних якостей. В умовах ринкової економіки професіоналізм вимагає від керівників також постійного самонавчання, самовиховання та самовдосконалення, уміння з системних позицій оцінювати складні проблемні ситуації та знаходити оптимальні шляхи їх вирішення. Сучасний керівник повинен мати вміння орієнтуватися в умовах інформаційної невизначеності, ризику та дефіциту часу. Він повинен уміти швидко приймати рішення і бути готовим нести особисту відповідальність за можливі наслідки.

Висновки. Організація та практичне здійснення управління освітою на основі розглянутих принципів виступають найважливішою передумовою успішного функціонування та розвитку вітчизняних вишів та галузі в цілому відповідно до стратегічних цілей держави та суспільства. А це означає, що Україна отримає можливість підготовки висококваліфікованих спеціалістів нової генерації, здатних забезпечити її реальне соціально-економічне та духовне відродження та успішний вихід на магистральні шляхи розвитку людської цивілізації.

Список літератури:

1. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття / авт. колектив : В. Литвин (кер.), В. Андрущенко, А. Гуржій та ін. Кн. 1 : Пріоритет інтелекту. К. : Навч. книга, 2004. 638 с.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР *Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 18.06.2022).
4. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.06.2022).
5. Про професійно-технічну освіту: Закон України від 10 лютого 1998 р. № 103/98-ВР / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.06.2022).
6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. № 463-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 15.06.2022).
7. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 № 344/2013 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 15.06.2022).
8. Ackoff R. L. (1960) *Systems, Organizations And Interdisciplinary Research, General System, Yearbook, Society For General Systems Research, Vol. 5.*

Zakhorolska V. M. MANAGEMENT EDUCATION IN UKRAINE: ESSENCE, BASIC CONCEPTS AND DESCRIPTIONS

In the article the analysis of education management system by education in Ukraine is carried out. The legal field that regulates educational activity in Ukraine is described as well as certain public organs of management education. The National doctrine of development of formation of Ukraine is described. Thus, the Constitution of Ukraine, laws and other legal acts that regulate educational activity in Ukraine are mentioned in the article, especially National doctrine of development of formation of Ukraine which determines the grounds of public policy in the field of education. Certain priority directions of public policy of development of the system of education. Principles of management education are set forth by Laws of Ukraine «About Education», «About Higher Education» and State national programme «Education» (Ukraine of the 21st century). They determine the strategy of development of national high school, come out of the perspective tasks and qualifiicator progress of the world system of higher education trends. Essence of management education and principles are thoroughly considered in this regard. Apart from general principles of administrative activity in general a pedagogical theory and practice produced a certain set of relevant principles of education management as the special type of social activity. On the other hand, these principles are formed considering qualifiicator world progress of the system of education trends. The general principles are analyzed and described, including the principle openness, publicity and openness. The special principles of education management are also described, some of them being public character; decentralization, human integration, innovative orientation competence and professional management.

Key words: *management, educational activity, management principles, system of education, decentralization, education.*